

УДК 336.71

В.В. АТЮШКІНА, асистент, СНУ ім.В.Даля, Луганськ

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОЗНАК ІННОВАЦІЙНОЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЙ ПІДПРИЄМСТВА

Проаналізовані елементи предметної області інноваційної та інвестиційної стратегії підприємства з метою визначення впливу ознак і чинників на узгодження названих стратегій.

The elements of subject domain of innovative and investment strategy of enterprise are analysed with the purpose of determination of influence of signs and factors on the concordance of the adopted strategies.

Ключові слова: інноваційна стратегія, інвестиційна стратегія, аналіз, чинники, узгодження, мультиплікаційний ефект.

Вступ. Актуальність розробки інноваційної та інвестиційної стратегій підприємства визначається рядом умов, найважливішою з яких є інтенсивність змін чинників зовнішнього середовища. Висока динаміка основних макроекономічних показників, пов'язаних з інноваційною та інвестиційною активністю, темпи науково-технічного прогресу, часті коливання кон'юнктури ринку, непостійність державної політики і форм регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності не дозволяють ефективно управляти інвестиціями підприємства на основі лише раніше накопиченого досвіду і традиційних методів фінансового менеджменту. За цих умов відсутність узгодження між названими видами стратегій, адаптованих до можливих змін чинників зовнішнього і внутрішнього середовища, може привести до того, що дії окремих структурних підрозділів підприємства носитимуть різноспрямований характер, а згодом посилять виникнення суперечностей і зниження ефективності їх діяльності в цілому.

Постановка завдання. Метою статті є визначення напрямків і засобів узгодження інноваційної та інвестиційної стратегій, що потребує проведення порівняльного аналізу названих стратегій підприємства. Однією зі складових такого аналізу має бути виявлення вагомих чинників впливу на відповідні стратегії і ознаки, а також їх онтологічний аналіз.

Методологія. Питанням класифікації, аналізу та визначення характерних ознак стратегій присвячена значна частина праць вітчизняних і зарубіжних науковців. Найбільше висвітлення вони знайшли у працях А. Чандлера, К. Ендрюса, І. Ансоффа, М. Мескона, М. Альберта, Ф. Хедоурі, К. Хаттена, І. Бланка, А. Ільїна, О. Скібіцького, Г. Гольдштейна, Г. Мінцберга, В. Немцова, Л.Довганя, З.Галушки, І.Комарницького, М.Туленкова, І.Ігнатієвої, М. Портера, З.Шершньової, Г.В. Козаченко та ін.

Хоча окремо кожна стратегія досліджена досить детально, проте в економічних наукових працях не розглядається взаємоузгодженість інноваційної та інвестиційної стратегій, що викликає потребу розробки цього питання.

Результати дослідження. Основою дослідження ознак і чинників інноваційної та інвестиційної стратегій підприємства може бути етапність розробки відповідних стратегій. Одна з таких систематизацій процесу формування інвестиційної стратегії включає етапи [1,246]: визначення загального періоду формування інвестиційної стратегії; дослідження чинників зовнішнього інвестиційного середовища підприємства та кон'юнктури інвестиційного ринку; дослідження чинників внутрішнього інвестиційного середовища підприємства та особливостей інвестиційної діяльності; формування стратегічних цілей інвестиційної діяльності підприємства; аналіз стратегічних альтернатив; формування інвестиційної політики за основними аспектами інвестиційної діяльності; визначення стратегічних напрямів формування інвестиційних ресурсів підприємства; оцінка результативності розробленої інвестиційної стратегії.

У загальному вигляді етапами формування стратегії інноваційного розвитку підприємства, спираючись на перелік за І.А.Ігнат'євою [2,345], можуть бути визначення місії підприємства, оцінка рівня нестабільності середовища, вибір методології управління, аналіз зовнішнього середовища, виявлення сильних та слабких сторін підприємства, визначення тенденцій розвитку галузі, розроблення альтернатив інноваційної стратегії, вибір стратегії інноваційного розвитку підприємства тощо.

Таким чином, можна виділити багато спільних етапів і підходів до формування інноваційної та інвестиційної стратегій підприємства, за якими можливо визначити основні ознаки і чинники названих стратегій.

Щодо розробки та аналізу стратегічних альтернатив можна зазначити наступне: для промислових підприємств взагалі і підприємств машинобудування зокрема найбільш застосовуваною формою реалізації інноваційно-інвестиційної діяльності є проектна. Тобто конкретні види інноваційних та інвестиційних проектів виступають інструментами відповідних стратегій. Укрупнено основні види інвестиційних проектів можуть бути згруповані у проекти капітальних інвестицій, інвестиції у цінні папери та інші об'єкти інвестування [1,247].

Визначення стратегічних напрямків формування інвестиційних ресурсів належить багатьом науковцям. Наприклад, Г.В.Козаченко виділяє наступні ресурсні джерела для підприємств: чистий прибуток, амортизаційні відрахування, емісія цінних паперів, кредитні ресурси, лізинг, селенг та інші [1,258]. Можна стверджувати, що названі джерела цілком залучимі як при інвестиційному, так і інноваційному проектуванні. До того ж останнє має

деякі додаткові можливості щодо інвестиційних джерел (табл. 1.1.).

Таблиця 1.1 – Ознаки і чинники інноваційної та інвестиційної стратегій підприємства

№ з/п	Ознаки	Чинники	
		інноваційної стратегії	інвестиційної стратегії
1	Стратегічні цілі	Місце в ієрархії стратегій підприємства Очікування зацікавленої групи	
2	Вплив зовнішнього середовища	Динаміка розвитку галузі Рівень розвитку НТП Фактори соціальної сфери	
		Державна політика в сфері інноваційної діяльності Кон'юнктура інноваційного ринку: - обсяг інноваційної продукції; - ціна та її розвиток - кількість конкурентів та їх частка на ринку; - динаміка зростання частки ринку; - структура витрат	Кон'юнктура інвестиційного ринку: - попит і пропозиція; - інфляція; - стан фондового ринку
3	Вплив внутрішнього середовища	Фінансові (інвестиційні) можливості Рівень матеріальної бази та технологій Позиція, завойована на ринку Рівень ефективності виробництва	
		Кадровий потенціал: - рівень професіоналізму працівників та менеджменту - готовність персоналу до змін - відношення до ризику керівництва Наявність науково-технічної бази та науково-технічних розробок	Кадровий потенціал: - наявність спеціалістів з фінансового менеджменту
4	Форма реалізації стратегії	Переважно проектна в залежності від:	
		типу інновації: - виготовлення нового продукту або продукту в новій якості, - впровадження нового методу виробництва, - освоєння нового ринку збуту, - отримання нового джерела сировини - проведення реорганізації управління.	об'єкту інвестування: - капітальних інвестицій, - інвестицій у цінні папери - інші об'єкти інвестування
5	Джерела формування інвестиційних ресурсів	Чистий прибуток, амортизаційні відрахування, емісія цінних паперів, кредитні ресурси, лізинг, селенг тощо	
		державна фінансова підтримка інноваційних проектів; податкові пільги.	
6	Результативність стратегії	Економічний, фінансовий, технічний, соціальний, екологічний ефекти	
		мультиплікаційний ефект	первинний (одноразовий) ефект

Необхідно зазначити, що інновації несуть у собі якщо не явний, то потенційний економічний ефект: розроблений винахід як нововведення вищого рівня може дати економічний ефект або після його продажу, або після

реалізації товару, розробленого на основі даного винаходу; зниження викидів шкідливих компонентів в атмосферу, ґрунт, воду тощо. Цей ефект неможливо відразу перевести в прибуток. Наведені приклади дозволяють зробити наступний висновок: економічний ефект розробки, впровадження (перетворення в інновацію) або реалізація нововведень може бути потенційним або фактичним (реальним, комерційним), а науково-технічний, соціальний і екологічний ефекти можуть мати форму лише потенційного економічного ефекту.

Внаслідок здійснення інноваційноспрямованої інвестиційної діяльності певне підприємство має отримати так званий первинний (одноразовий) ефект. Замість цього в переважній більшості випадків такий ефект може повторюватися і примножуватися завдяки багаторазовому використанню ділових дій (заходів) на декількох підприємствах або ж у сферах діяльності. Саме цим обумовлюється створення мультиплікаційного ефекту, який має свої специфічні форми прояву: дифузійний і резонансний ефекти, ефект стартового вибуху і акселерації [3,344]. Для підприємств машинобудування найбільш притаманними можна вважати дифузійний ефект та ефект акселерації.

Дифузійний ефект має місце у випадках, коли певне господарське рішення або нововведення технічного, організаційного, економічного, соціального характеру розповсюджується на інші галузі (сфери діяльності), унаслідок чого відбувається його мультиплікація, тобто процес множення, що зачіпає як кількісний, так і якісний аспекти ефективності виробництва в цілому або окремих груп її чинників.

Звернемося до ще однієї специфічної форми прояву мультиплікаційного ефекту, яку варто виділити і можна назвати ефектом акселерації (прискорення). По суті, останнє означає позитивний наслідок економічного або соціального характеру не лише самого по собі конкретного результату, але й прискорення темпів і масштабів його розповсюдження. В даному випадку мова йде про важливість і доцільність обліку чинників часу і простору.

Висновки. Названі чинники можуть виступати основою для визначення тих параметрів інноваційної та інвестиційної стратегій, що мають бути узгоджені з метою здобуття максимального (синергетичного) ефекту від впровадження стратегій. На наш погляд, чинники, будучи загальними для обох стратегій, формують єдине поле параметрів у якісному чи кількісному виразі, значення яких можуть бути відмінними або по-різному інтерпретовані для інноваційної та інвестиційної стратегій. Відмінні ж чинники формують сукупність обмежень, вимог та характеристик, які мають враховуватися при розробці параметрів узгодження двох стратегій.

Список літератури: **1** Козаченко Г.В., Антіпов О.М., Ляшенко О.М., Дібніс Г.І. Управління інвестиціями на підприємстві. – К.: Лібра, 2004. – 368с. **2.**Ігнатська І.А. Стратегічний менеджмент: Підручник. /І.А.Ігнатська – К:Каравела, 2008. – 480с. **3.** Коломойцев В.Э. Восстановление и структурная трансформация промышленного комплекса Украины: Монография. — 2—е изд. перераб. и доп. — К.:Молодь, 1998.- 384с.

Подано до редакції 06.03.2010